

quants colors hi ha allà a fora?

*Alguns pensaments
no poden pensar-se en
qualsevol llengua.*

Tsvietáieva

Parlem amb tota naturalitat dels colors de les coses: el blau del capvespre, el blanc de la neu... Les coses *tenen* colors, així és com ho experimentem de forma immediata i natural. Però *què són els colors i quants n'hi ha?*

Des del punt de vista purament físic els colors són franges de l'espectre de la llum. A cada color li correspon una determinada banda de longituds d'ona dintre de l'espectre perceptible per a l'ull humà, entre el roig i el violeta. Això representa una part molt petita (1/70) de tot l'espectre electromagnètic. Més enllà d'aquests límits hi ha multitud d'ones que s'escapen a la nostra visió: els raigs infraroigs i ultraviolats, les ones hertzianes, etc., algunes de les quals són vitals per a d'altres espècies animals com ara els rat-penats, que són cecs però en canvi s'orienten per mitjà d'ultrasons. L'espectre electromagnètic, des del punt de vista físic, és un continu i és la nostra llengua que l'ha segmentat separant i distingint els colors d'una determinada manera. Però altres llengües i cultures allunyades de la nostra ho han fet de formes sorprenentment diferents:

Roig 800-650 mμ
Taronja 650-590 mμ
Groc 590-550 mμ
Verd 550-490 mμ
Blau 490-460 mμ
Blau d'indi 460-440 mμ
Violeta 440-390 mμ

▲
Longituds d'ona corresponents
als colors de l'espectre
electromagnètic segons el català.
(mμ= milimicrones)

Distincions cromàtiques
segons altres llengües ▶

- ✓ El bretó i el gal·lès, igual que els indis navahos, cobreixen amb un sol nom el nostre blau i el nostre verd sense distingir-los.
- ✓ El marró, el rosa i el violeta són innovacions recents a Europa, van néixer amb les llengües romàniques ja que el llatí clàssic no els distingia. L'excepció és l'alemany, que no introdueix el violeta fins al segle XIX per influència del francès. Abans del segle XIX els alemanys consideraven el violeta com un marró.
- ✓ En moltes llengües africanes només existeixen tres paraules per als colors. Corresponen al nostre blanc, negre i vermell, malgrat que serveixen també per cobrir la resta de l'espectre. És a dir, el groc, el verd o el blau per exemple, són variacions dels tres colors bàsics.
- ✓ Els Dani, una tribu aborigen de Nova Guinea, es conformen amb dos colors bàsics per dividir en dues meitats tot l'espectre.
- ✓ Els indis bororos de la selva amazònica tenen disset paraules diferents per al nostre verd.
- ✓ Les llengües esquimals disposen d'entre nou i vint blancs diferents.
- ✓ Els pobles de les illes polinèsies tenen centenars de mots per distingir els tons del mar que nosaltres reduïm a gris, blau i verd.

qüestions de debat

Descartem, d'entrada, la possibilitat que tots aquests humans siguin daltònics. Haurem de preguntar-nos, doncs, algunes coses: quants colors hi ha en realitat? Totes aquestes diferències són només una qüestió de noms? Hi ha els mateixos colors per a tots? Quins? O bé haurem d'acceptar que uns determinats colors només existeixen per aquells que tenen noms per distingir-los? Però llavors, on són els colors? En poques paraules: **els colors estan en el llenguatge i, per tant, en la ment de l'home, o en les coses mateixes?**

una resposta: el relativisme lingüístic

Diversos experiments dels psicòlegs confirmen el que tots sabem per pròpia experiència: si no disposem d'un nom específic per aïllar un determinat segment de l'espectre com un color, tenim problemes per a reconèixer-lo i identificar-lo. De manera que percebem millor aquells colors per als quals disposem d'un nom, i som gairebé cecs per als colors que no sabem anomenar. Però ja que, tal com hem dit, l'espectre de la llum és un continu, ens podem preguntar si de fet existeix un color per al qual no tenim un nom.

Cal no confondre els colors amb la seva causa física. Seria més exacte dir que cadascuna de les longituds d'ona de la llum de fet no és un color, sinó que és només el *detonant físic* de la nostra experiència del color. Quan les radiacions de la llum no absorbida per un cos impacten sobre el nostre ull, desencadenen tot un procés de transmissió d'un impuls nerviós que culmina amb l'experiència o percepció mental d'un determinat color. Però, de quin color? Això dependrà menys de la longitud d'ona de què es tracti que no pas del repertori de noms per classificar els colors que tingui el subjecte, és a dir, de les semblances i diferències que el subjecte estigui acostumat a reconèixer. Perquè és la llengua qui ens acostuma a agrupar certes coses en una mateixa categoria i no en una altra, ressaltant-ne les semblances i desestimant-ne les diferències i, així, ens ensenya a veure i a mirar. I tant ens ensenya, que les seves distincions ens acaben semblant naturals, com si fossin les coses mateixes les que ens diguessin com volen ser agrupades. No existirien doncs els colors, si no existís l'ull i la mirada que els veu i els ordena posant-los un nom; igual com no existiria la música si no existís l'oïda de l'home. El que hi hauria igualment serien ones de llum i de so, però les ones de la llum i del so no tenen colors ni musicalitat sinó, en tot cas, freqüències i longituds... La realitat no té, doncs, per si mateixa, colors ni música.

En definitiva, la tesi del relativisme lingüístic defensa que **el llenguatge no és només un vehicle d'expressió del pensament ni tampoc és un mirall del món, sinó que aporta tota una forma peculiar d'organització de les dades de l'experiència.** La llengua influeix i condiona la percepció i conceptualització del món, perquè ens indica quines són les diferències rellevants i destacables del continu indiferenciat dels estímuls provinents de l'exterior.

La hipòtesi del relativisme

Disseccionem la natura d'acord amb patrons que ens vénen indicats per les nostres llengües nadiues. No hi trobem, en la natura, les categories i les tipologies que aïllem del món dels fenòmens, perquè cada observador les té davant d'ell mateix. Més aviat, el món es presenta com un flux calidoscòpic d'impressions i ha de ser organitzat dins nostre mitjançant els sistemes lingüístics. Som nosaltres que dividim la naturalesa, l'organitzem en conceptes i hi donem significats perquè així ho hem acordat: un pacte que es manté dins la comunitat que parla la nostra llengua i que està codificat en els models de la nostra llengua.

B. L. Whorf, *Ibid.*